Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Rupert Butler este scriitor și jurnalist britanic specializat în istoria național-socialismului din Germania și din Europa. Dintre numeroasele sale cărți amintim: *Gestapo. The Truth Behind the Evil Legend*, *The Black Angels. A History of the Waffen SS* și *The Curse of the Death's Head.*

RUPERT BUTLER

GESTAPO

ISTORIA POLIȚIEI SECRETE A LUI HITLER

Traducere din limba engleză
RADU CRISTIAN POP

LITERA®
București
2019

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

The Gestapo,
A History of Hitler's Secret Police
1933-1945
Rupert Butler
Copyright © 2004 Amber Books Ltd
Documentare fotografii:
Natasha Jones
Traducere apărută cu acordul Amber Books Ltd.

Carte Pentru Toți este parte
a Grupului Editorial Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4,
București, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777

Gestapo
Rupert Butler
Copyright © 2019
Grup Media Litera
pentru prezenta ediție
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba engleză:
Radu Cristian Pop

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactor: Teodora Pavel
Corector: Ionel Palade
Copertă: Flori Zahiu
Tehnoredactare și prepress:
Mihai Suciu

Descrierea CIP a Bibliotecii
Naționale a României
Butler, Rupert
Gestapo / Rupert Butler; trad.:
Radu Cristian Pop – București:
Litera, 2019

ISBN 978-606-33-4054-3

I. Pop, Radu Cristian (trad.)

821.111

Cuprins

1. Începuturile 7
2. Rivalitatea 37
3. Heydrich preia comanda 61
4. Se strânge laţul 91
5. Începe războiul 135
6. Teritoriile ocupate 185
7. Înăbuşirea Rezistenţei 231
8. Sfârşitul Reichului 297

Anexe 344
Glosar 350
Bibliografie 353
Indice 356
Mulţumiri 367
Credite foto 368

Libris.ro

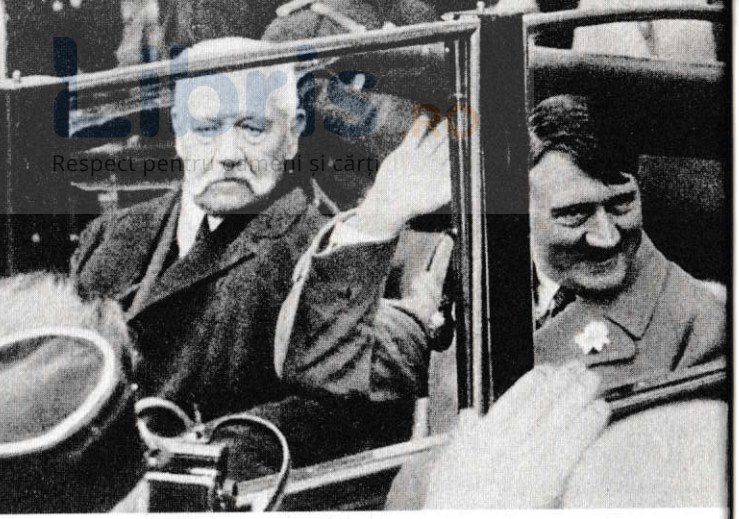
1
ÎNCEPUTURILE

Înfrângerea germanilor în Primul Război Mondial prevestea Republica de la Weimar, un regim înăsprit de cinism și care a dus la violențe stradale. Dar, odată cu venirea lui Hitler la putere, se năștea speranța într-un nou început.

Cu toate că Gestapoul, ca poliție secretă de stat închinată susținerii regimului național-socialist, a pierit odată cu nazismul, în 1945, mare parte a influenței și puterii sale a supraviețuit până la căderea comunismului. La cinci ani de la încheierea celui de-al Doilea Război Mondial, infamul *Ministerium für Staatssicherheit* (Stasi) a fost înființat în Germania de Est, acesta folosind metodele care erau deja familiare pentru mulți germani: controlarea presei, o vastă rețea de informatori care să înăbușe acțiunile subversive, încurajarea membrilor familiei de a se spiona unii

Stânga: Aflat de doi ani la putere, Adolf Hitler, alături de unii dintre cei mai apropiați parteneri, printre care Joseph Göbbels, Rudolf Hess și Hermann Göring, participă la o ceremonie la Opera de Stat din Berlin. Sunt de față reprezentanți ai armatei, având locuri de onoare, în propria lojă, dar este limpede unde se află adevărata autoritate.

Respect pentru oameni și cărți

Adolf Hitler alături de președintele von Hindenburg, pe 30 ianuarie 1933, ziua în care a devenit cancelar. Hindenburg, aproape senil, cu mai puțin de un an înainte de moarte, declarase cu ceva timp în urmă: „Nu am timp pentru acel caporal din Boemia".

pe alții prin amenințări fizice și șantaj. Până la finele anilor 1980, Stasi, care deținea mai bine de 90 000 de agenți în uniformă sau civili, avea în jur de 175 000 de informatori oficiali în dosare – circa unul din fiecare o sută de oameni. Mulți dintre cei mai experimentați angajați de la început fuseseră foști membri Gestapo.

Existența Stasi era o aducere-aminte, deși destul de brutală, a faptului că ordinea tuturor guvernelor, indiferent de culoarea politică, se bazează, într-o formă sau alta, pe sprijinul unor organe secrete ale legii, utilizând metode dintre cele mai variate pentru a dezvălui posibile conspirații împotriva statului și amenințări la adresa orânduirii stabilite. Cu cât guvernul în cauză este mai autoritar, cu atât metodele folosite ajung să fie mai aspre.

Membrii Ohranei, spre exemplu, ca slujitori ai autocrației rusești imperiale, efectuau arestări în masă și torturau adversarii politici între anii 1881 și 1917. După Revoluția din Octombrie 1917, au fost urmați de CEKA (Comisia Extraordinară pentru Combaterea Sabotajului și Contrarevoluției), care a preluat multe dintre caracteristicile predecesoarei sale țariste, folosindu-se de agenți de infiltrare și de agenți provocatori. Organizațiile înființate mai târziu de comuniști, Serviciul Sovietic de Informații Militare (OGPU) și Comisia Securității Statului (KGB), aveau o rețea largă de departamente speciale care vegheau forțele armate, industria și toate instituțiile guvernamentale majore chiar din interior. Ca în toate regimurile dictatoriale, agenții acestora recrutau un număr mare de informatori a căror sarcină era să asigure respectarea regulilor de securitate și să monitorizeze activitatea angajaților. Toate se bazau în proporții diferite pe teroare și intimidare. Nimeni nu știe cu exactitate câți oameni au fost trimiși în lagăre în timpul epurărilor staliniste, dar se estimează că între patru și cinci milioane de oameni au fost arestați înainte și după cel de-al Doilea Război Mondial.

Primele metode sofisticate ale poliției secrete în Germania au luat ca model activitatea lui Napoleon Bonaparte, care organizase spionajul ca parte integrantă a sistemului său de operațiuni militare. Karl Stieber din Saxonia, un fost avocat și socialist convertit, a lucrat sub acoperire la ordinele regelui Prusiei. A obținut funcția de Polizeirath, care

îi oferea independență față de controlul poliției obișnuite și echipament pentru a crea un sistem de informații cuprinzător ai cărui agenți aveau rolul de a dezvălui dușmanii statului. Fundamentul sistemului conceput de Stieber a rămas mai mult sau mai puțin intact până la înfrângerea Germaniei din 1918.

VECHEA ORDINE

Republica de la Weimar din perioada interbelică era caracterizată de loialitățile politice schimbătoare, sprijinite de un val de violențe stradale. Cu toate că era în vigoare o interdicție oficială a oricăror forțe de poliție în întregime germane, un astfel de organism a fost înființat în Berlin, cu o putere mereu crescândă, apt „să împiedice și să judece (...) toate infracțiunile cu caracter politic". Așadar, exista deja o bază de putere și personal suficient pentru funcționarea Gestapoului, la înființarea sa în Prusia. Până atunci, acesta se supusese Codului Penal, dar această stare de fapt avea să se schimbe în câțiva ani.

Agonia Republicii de la Weimar era de multă vreme evidentă observatorilor din afara Germaniei, dar abia pe 30 ianuarie 1933, când președintele și *Generalfeldmarschall*-ul Paul von Beneckendorf und von Hindenburg, simbolul vârstnic al vechii orânduiri, a avut o întâlnire cu Adolf Hitler, agitatorul populist austriac din Partidul Național-Socialist al Muncitorilor din Germania (NSDAP), soarta lumii pentru următorii 15 ani a fost în sfârșit hotărâtă. Hitler a obținut funcția de cancelar al Reichului, în ciuda declarației disprețuitoare anterioare făcute

de von Hindenburg, că „acel caporal austriac" abia dacă era capabil să fie ministrul Poștelor.

REPUBLICA DE LA WEIMAR

Republica de la Weimar, renăscută din cenușa înfrângerii germane în 1919 și viețuind până la nașterea Reichului, în 1933, a purtat numele unui oraș, situat la 240 de km sud-vest de Berlin, unde semnatarii unei Adunări Naționale au acceptat Tratatul de la Versailles. Acesta cerea Germaniei să își reducă teritoriul și să se dezarmeze, deși armata, alături de funcționarii publici, a fost menținută în mare parte.

Intenția fusese ca noua Republică să aibă ca model de Constituție succesele democrațiilor stabile – împărțirea guvernului în cabinete, precum în Marea Britanie și Franța, alegerea unui președinte după modelul american și, acolo unde era necesar, utilizarea referendumului, ca în Elveția. Aceasta urma să se materializeze în expresii elegante, care păreau ireproșabile: „Puterea politică emană de la popor. (...) Toți germanii sunt egali în fața legii. (...) Toți locuitorii Reichului se bucură de completă libertate a credinței și a conștiinței."

Dar aceste aspirații înalte au fost adumbrite de Tratatul de la Versailles, potrivnic atât armatei, cât și politicienilor conservatori, care îl refuzau atât pe acesta, ca Tratat de Pace, cât și Republica ce l-a ratificat. Opoziția față de regimul de la Weimar a devenit mai acută odată cu deprecierea mărcii, care prevestea o inflație dezastruoasă și devalorizarea monedei germane. O pledoarie din partea

Germaniei pentru suspendarea plăților printr-un moratoriu a fost respinsă, iar trupele franceze au ocupat bazinul Ruhr, secționând artera principală a economiei țării. Marea masă a populației, împovărată de o monedă nefolositoare, și-a îndreptat mânia către arhitecții Republicii de la Weimar, în cea mai mare parte sub forma violențelor stradale.

PRELUAREA PUTERII

Exploatarea nazistă a propagandei prin intermediul teatrului de stradă, excepțional regizat, a fost spectaculos demonstrată la Berlin în seara numirii lui Hitler. Un marș triumfal a șerpuit pe sub Poarta Brandenburg, într-o procesiune luminată de mii de torțe. Istoria Germaniei vechi era reamintită prin cântec: triumfurile regilor bavarezi, ale lui Frederic cel Mare al Prusiei și Bismarck. Vocea unei noi Germanii putea fi, de asemenea, auzită, în cântecele celor din *Schutzstaffel* (SS, „Eșalonul de protecție"), înveșmântați în negru și argintiu.

Pe 24 februarie, în prima lună de guvernare nazistă și la scurt timp după anunțarea noilor alegeri, detașamente prusace de poliție au efectuat un raid fulger la Karl-Liebknecht-Haus, sediul comuniștilor din Berlin. Hermann Göring, șeful poliției, a anunțat descoperirea documentelor incriminatoare, „dovedind" că acești comuniști erau pe punctul de a declanșa o revoluție de mult planificată. Acesta și-a sprijinit ipotezele pe un comunicat oficial al guvernului Prusiei, conform căruia „clădiri ale guvernului, muzee, reședințe și uzine strategice urmau să fie arse.

Doi polițiști în mijlocul dărâmăturilor Reichstagului german, pe 27 februarie 1933. Identitatea făptașului rămâne un mister. Indiscutabil este însă că, în urma incendiului, libertățile cetățenești s-au stins odată cu flăcările, deschizând drumul spre opresiunea nazistă.

Femei și copii aveau să fie trimiși înaintea grupurilor de teroriști..." Puțin a contat că nici o dovadă a acestor afirmații nu a ieșit la lumină. Suspecții au fost ridicați cu camioane militare, în timp ce, la orele dimineții, pe străzi șuierau mașini din care se revărsa un torent de agenți în fața caselor particulare și a blocurilor de apartamente. Însă nu doar actorii principali ai stângii au fost lichidați. Familiile suspecților erau și ele ridicate și conduse în beciurile de la Columbia-Haus din Columbiadamm, care erau cunoscute printre membrii Gestapoului după macabra poreclă de „Barul Columbia".

Oricât de satisfăcut ar fi fost Göring de raidul de la Karl-Liebknecht-Haus, un eveniment spectaculos avea

să-i sprijine cauza, trei zile mai târziu. În acea seară, puțin după ora nouă, un om care traversa piața din fața impunătoarei clădiri parlamentare a Reichstagului a auzit dintr-odată zgomote de sticlă spartă. A înghețat pentru un moment la vederea unei siluete la balconul de la primul etaj, agitând o torță aprinsă, după care a alergat după ajutor. Până să vină pompierii, însă, restaurantul și vasta Sală de Ședințe ale clădirii distruse ajunseseră un infern. Trei polițiști s-au apropiat, cu pistoalele în mâini, de un individ, gol până la brâu, care a apărut din fundul sălii, predându-se umil. Unul dintre ei i-a urlat în față: „De ce-ai făcut asta?", primind ca replică murmurată: „În semn de protest". La fix 24 de minute după ce incendiul a fost descoperit, Marinus van der Lubbe, în vârstă de 24 de ani, din Leiden, Olanda, era condus afară din clădire.

„PENTRU PROTECȚIA POPULAȚIEI"

Göring a ajuns la fața locului imediat, denunțându-i pe comuniști pentru comiterea incendiului și acuzându-l pe van der Lubbe cel slab de înger, un comunist idealist și confuz, că ar fi agentul acestora. Scos din fire, Göring a răcnit: „Acesta este începutul revoluției comuniste! Nu trebuie să mai așteptăm nici un minut. Nu vom arăta nici un pic de milă. Fiecare oficial comunist trebuie împușcat." La sosirea sa, Hitler a fost condus prin coridoarele care erau încă accesibile, profitând de ocazie pentru a exclama: „Acesta este un semn de la Dumnezeu! Nimeni nu ne mai poate opri acum să îi zdrobim pe comuniști cu un pumn înmănușat în zale."

Regimul de teroare din Berlin a început în noaptea incendiului. Până și cei mai puțin virulenți antinaziști au fost arestați și aruncați în închisoare. La ordinele lui Hitler, președintele von Hindenburg a fost convins să semneze un decret „Pentru protecția populației și a Statului", gândit ca „o măsură defensivă împotriva actelor de violență ale comuniștilor, ce pun în pericol statul". Decretul prevedea că: „Restricțiile cu privire la libertatea personală, la dreptul de liberă exprimare a opiniei, incluzând libertatea presei, cu privire la drepturile de întrunire și asociere; violarea intimității comunicărilor poștale, telegrafice și telefonice; mandatele de percheziție la domiciliu, ordinele de confiscare, precum și restricțiile de proprietate sunt, de asemenea, permise dincolo de limitele legale altminteri prescrise". Un număr de lideri comuniști au fost reținuți laolaltă cu van der Lubbe, dar, în final, numai olandezul a fost condamnat și dus la eșafod la începutul lunii ianuarie.

Adevărul întreg cu privire la incendiul de la Reichstag nu va fi niciodată cunoscut, și nici dacă van der Lubbe a fost singurul vinovat; istoricii din ultima perioadă înclină spre această variantă, indicând faptul că încercase să dea foc și altor clădiri, fără succes. Ceea ce este cert este că incendiul a marcat începutul războiului lui Göring împotriva comuniștilor, oferind un pretext de folos.

Era doar începutul. În primele zile din luna mai, titlurile din ziarul *Deutsche Allgemeine Zeitung* susțineau că „Național-socialismul preia sindicatele/ Liderii arestați/Agitație pe tot cuprinsul Reichului".